

Věra Pasecká: Slovensko-česká mezijazyková homonymie – lexikální analýza na bázi Slovensko-českého slovníku (Po-T)

Oponentský posudok bakalárskej práce

V poradí druhá práca z oblasti slovensko-českej jazykovej homonymie (prvou bola takisto pod vedením doc. M. Nábělkovej bakalárska práca S. Marovej, pismená M-Po) na jednej strane patrí do širšieho projektu tzv. zrkadlového slovníka slovensko-českých mezijazykových homoným, na druhej strane potvrdzuje známu skúsenosť, že ak dvaja robia to isté, nebýva to úplne identické. V tomto prípade sa navyše pridáva vlastnosť prirodzeného jazyka, ktorého súčasťou sú rôzne osobitosti, špecifické javy, výnimky, ktoré sa zvyčajne nedajú vtesnať do ostrých hraníc.

Práca V. Paseckej obsahuje 8 kapitoliek (Úvod, Paradigmatické vzťahy v jazyku, Medzijazyková homonymia, Zrkadlový slovník mezijazykových homoným, Gramatická a štylistická medzijazyková homonymia, Práca s ďalším lexikálnym materiálom, Záver, Zoznam použitej literatúry a odborných prameňov), z ktorých 2. a 3. sú nadpísané ako Teoretická časť, nasledujúce ako Praktická časť. Súčasťou predloženej práce je rozsiahla príloha Zrkadlový slovník česko-slovenských mezijazykových homoným (s. 64 – 315), ktorou sa vysoko prevýšil rozsah stanovený pre bakalárske práce.

V textovej časti autorka zhrnula teoretické východiská z oblasti (nielen česko-slovenských) konfrontačných výskumov, paradigmatických vzťahov v jazyku s opretím o názory českých a slovenských lingvistov, priblížila metodiku tvorby slovníka a charakterizovala materiálové zdroje použité v slovníku i v ďalších analýzach mezijazykových homoným (výkladové slovníky, prekladové slovníky, jednojazyčné korpusy, paralelné korpusy, slovník homoným). Osobitne cenné je priblíženie špecifik spracovávanej časti slovnej zásoby: medzi heslami z písmena P sa vyskytuje značné množstvo predponových slovies, v písmenách R a S sú komplikované vzťahy medzi hláskami, resp. grafémami. Jednotlivé javy autorka dobre dokumentovala v samostatných podkapitolkách (s. 32 – 41).

Pravda, niektoré formulácie, konštatácie sa miestami nadbytočne opakujú, niektoré vyjadrenia či postupy vyvolávajú otázky. Napr. na s. 22 autorka uvádza ako východisko tvorby slovníka homoným Slovensko-český slovník (približne 50 tisíc hesiel) a nie Česko-slovenský slovník (približne 60 tisíc hesiel): „Pokud bychom pracovali s Česko-slovenským slovníkem jako se základním a výchozím materiál, obsahoval by zrcadlový slovník mnohem více homonymních výrazů“. Rozdiel v rozsahoch slovníkov nie je taký veľký, aby

bol počet homoným omnoho väčší, možno o niečo – alebo autorka pri spracúvaní materiálu naozaj videla taký veľký rozdiel? Potom by možno bol vhodnejší opačný smer a za východisko by sa mal zvoliť Česko-slovenský slovník. Otázku vyvoláva aj nezaradenie do zrkadlového slovníka takých slov, ktoré síce homonymami sú, ale „se na základe práce se Slovensko-českým slovníkem nejeví jako mezijazyková homonyma“ (s. 22). Je potom taký slovník naozaj zrkadlovým?

Odhliadnuc od týchto otázok predložená časť zrkadlového slovníka slovensko-českých mezijazykových homoným je určite veľkým prínosom nielen pre autorku samotnú, ale i pre ďalšie výskumy a rozpracované projekty. Autorka si uvedomuje, že jej práca a časť slovníka „tvorí pouze úvod do tématu mezijazykové homonymie a naznačují, jak široká může být mezijazyková homonymní problematika mezi češtinou a slovenštinou“ (s. 58). Zároveň zdôrazňuje potrebu takéhoto slovníka pre vzájomnú komunikáciu a naznačuje možnosti spracovania ďalších zdrojov (najmä korpusových) a vrstiev jazyka (odborná terminológia, slang).

Věra Pasecká svojou prácou splnila stanovené ciele aj požiadavky kladené na bakalársku prácu. Odporúčam ju na obhajobu a navrhujem hodnotenie známku 2.

Bratislava 5. 9. 2013

PhDr. Mária Šimková
oponentka